

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris Sermones In Dominicis & Festa per annum

Bernardus <Claraevallensis>

LXVIII. De compositione hominis exterioris soram hominibus & interioris
cora[m] Deo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

scientiam perfectum facere servientem in iustitiis carnis. Venit proinde plenus gratia & veritate Christus Dominus noster, ut ex hoc jam moralia quidem impleantur per gratiam: quæ verò umbratilia & mystica fuerant, revelata veritate deinceps non ad literam observentur, sed secundum spiritum spiritualiter intelligantur. Propterea jam non aries vel taurus homine peccante mactatur, sed viva corporis hostia, rationale & acceptabile sacrificium in jeuniis & laboribus veniam meretur pariter & gratiam.

Hæc non nisi spiritualiter.

S E R M O LXVIII.

De compositione hominis exterioris coram hominibus, & interioris coram DEO.

Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei a. Minister Christi sic debet conversari, ut ex moribus exterioris hominis qui videtur, existimetur compositio interioris animi qui non videtur, ne vel ab alio, vel à seipso possit judicari, sed dicat cum eodem Apostolo b: *Mibi pro minimo est ut à vobis judicer, aut ab humano die: sed neque me ipsum judico. Qui autem judicat me, Dominus est.* In quibus verbis notanda sunt tria iudicia, Humanum, suum cuiusque proprium, divinum. Et humanum quidem potest judicare de rebus exterioribus, quæ sensibus corporis percipiuntur: de interioribus verò non potest. Hinc enim scriptum est c: *Quis enim scit hominum qua sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in eo est?* Quapropter de his quæ sunt in homine, potest judicare spiritus hominis qui in ipso est. Longè verò præstantius de his ipsis judicat Deus, cuius necdum se fatetur Apostolus evasisse iudicium, qui tamen jam & humanum transcendisset & proprium. Porro humanum contemnebat qui dicebat d: *Mibi autem pro minimo est ut à vobis judicer, aut ab humano die.* Sed neq; proprium timebat, qui dicebat e: *Sed neque me ipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum.* Solum ergo restabat divinum, de quo ait f: *Qui autem judicat me, Dominus est.* Debet tamen quisque quantum potest irreprehensibilem se exhibere, primum quidem coram Deo, sed deinde coram hominibus. Hoc nempe est quod alibi loquitur idem Apostolus dicens g: *Providentes bona non tantum coram Deo, sed coram hominibus.*

a 1. Cor. 4. a

*b Ibidem.

Tria iudicia, humanum, proprium cuiusque, divinum.

c 1. Cor. 2. c

d 1. Cor. 4. a

e Ibidem.
f Ibidem.

*g 1. Cor. 8. d

Et notandum, quod tribus modis providentur bona coram hominibus, id est, habitu, actione, sermone. Habitu, ne sit notabilis: actione, ne sit reprehensibilis: sermone, ne sit contemptibilis. Tribus etiam modis coram Deo, cogitatione, affectione, intentione. Nam & cogitatio debet esse sancta, unde scriptum est: *Cogitatio sancta servabit te; & affectio pura, & intentio recta.* Sunt autem tria ista, id est cogitatio, affectio, intentio in anima: sed in ea quoque propriis singula locis distincta videntur, Nam cogitatio in memoria, affectio in voluntate, intentio in ratione consistit.

Tribus modis providentur bona coram hominibus: eisdem coram Deo, id est, Cogitatione, affectione, intentione.

Exemplo res
declaratur.

Triplex ad pec-
catum gradus.

h Cant. 4. b

h Hier. 17. b

& Ezech. 18. a

Deploratur à
Davide ex per-
sona peccatoris,
Psal. 37. a
n Ibidem.
Psal. 76. a
Memoriae custos
adversus turbam
cogitationum.

Voluntatis cus-
tos adversus
impetum deside-
riorum.

Rationis custos
adversus omne
hostilem incur-
sum.

fit. Atque ut eorum usum ac differentiam clarius videamus, sumamus no-
bis exemplum de rebus exterioribus. In corporibus si quilibet deformis
color cutem tantum inficiat, corpus quidem turpius redditur, sed nil ei de sa-
nitate sua ex hoc adimitur. Si ergo carni putredo aliqua vel lividus tu-
mor infederit, jam non solum decor corporis, sed salus quoque turbatur.
Quod si languor forsitan invalescens, cum ipsa carne ossa quoque medullis
occuparit, tunc demum de vita non immerito poterit desperari. Eodem
modo in anima si peccatum suggeritur memoriae per cogitationem, nullum
tamen praebuerit, aut voluntas affectum, aut deliberatio ipsa consensum:
fateor quidem deformitas est, nec audire interim anima illa meretur^h:
Tota pulchra es amica mea. Ceterum etsi naevus est; sed non morbus.
Quod si voluntas quoque ipsa jam sensu delectationis afficitur, resistit ta-
men adhuc deliberatio rationis, infirmatur quidem, sed necdum moritur
anima: clamet tamen necesse est: *Sana me Domine, & sanaborⁱ*. Tunc
enim mori dicitur, quando & ipsa ratio ad peccatum per intentionem cur-
vatur. Hoc nempe est peccatum, de quo dicitur^k: *Anima quae peccaverit,
ipsa morietur.*

Hunc triplicem gradum deplorat David ex persona peccatoris, di-
cens Domino; expellendo de paradiso, in latam hujus seculi evagationem;
Confirmasti super me manum tuam^l. Et quoniam carnalia desideria sunt
peccati poena: *Non est sanitas in carne mea, à facie irae tuae^m*. Jam vero ubi
robur deest rationis, non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.
Qui rursus eisdem gradus ex persona justii decantat dicensⁿ: *Memor sui
Dei & delectatus sum, & exercitatus sum.* Delectatus enim dicit per vo-
luntatem, exercitatus per rationem. Ne ergo à memoria expellat DEUM
irruens turba plurimarum cogitationum, quae solent effluere tanquam vi-
lis plebs in atrium: ponatur ad ejus portam janitor, cujus nomen est re-
cordatio propriae professionis, ut cum turpibus sese cogitationibus senserit
animus praegravari, increpet se, & dicat sibi: Tu ne haec debes cogitare
qui sacerdos es, qui clericus es, qui monachus es? Cultor justitiae debet in
se hujusmodi quicquam admittere? decet servum Christi, amatorem Dei,
tale aliquid vel ad modicum meditari? Haec dicendo excludes fluxum illi-
cita cogitationis per recordationem propriae professionis. Similiter ad
portam voluntatis, in qua solent manere carnalia desideria tanquam in do-
mo domestica familia, statuatur ostiarius, qui vocatur recordatio caelestis pa-
triae. Hic enim potest pravum desiderium quasi cuneus cuneum expelle-
re, & ipsum qui ait: *Ecce sto ad ostium, & pulso, sine cunctatione recipere.*
Jam vero ad thalamum rationis talis & tam ferox adhibendus est custos,
qui nemini parcat, sed quicumque hostis sive clam, sive palam ingredi praes-
umpserit, procul eum arceat: & hic sit recordatio gehennae. In ceteris
siquidem.

siquidem, id est, memoria & voluntate non ita est intolerabile, si vel memoria recipiat quandoque vagam cogitationem, vel voluntas impuram affectionem. Hoc vero gravillimum est & omninò damnosum, si unquam ratio perdiderit intentionis rectitudinem.

S E R M O L X I X.

De triplici renovatione triplicis vetustatis.

Sicut portavimus imaginem terreni hominis, portemus & imaginem cœlestis a. a I. Cor. 5. f. *
 Duo homines sunt, vetus & novus. Adam vetus, Christus novus. Ille terrenus, iste cœlestis: illius imago vetustas, istius imago novitas. Est autem triplex vetustas, & e contrario, triplex novitas. Est enim vetustas in corde, in ore, in corpore: in quibus tribus modis peccavimus, cogitatione, locutione & opere. In corde sunt desideria carnalia & secularia, id est, amor carnis, & amor seculi. Similiter in ore est gemina vetustas, arrogantia & derogatio. Item gemina in corpore flagitia & facinora. Hæc omnia sunt imago veteris hominis, & hæc omnia renovanda sunt in nobis. Si non esset vetustas in corde, non diceret Apostolus b: *Renovamini spiritu mentis vestrae, & induite novum hominem, qui secundum DEVM creatus est in justitia & sanctitate veritatis.* b Eph. 4. f
 Item si non esset vetustas in ore, non diceret Scriptura c: *Recedant vetera de ore vestro.* Et Apostolus dicit d: *Omnis sermo malus non procedat de ore vestro, sed qui bonus est, ad edificationem fidei, ut dei gratiam audientibus.* c I. Reg. 2. a d Eph. 4. f
 Sed & de vetustate corporis mentionem facit, cum dicit e: *Sicut exhibuistis membra vestra servire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem.* De cujus renovatione etiam subjungit: *Ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificationem.* e Rom. 6. d

Renovetur ergo cor nostrum à carnalibus & secularibus desideriis: ut exclusis illis introducatur amor Dei, & amor patriæ cœlestis. Recedant ab ore nostro arrogantia & derogatio, & succedant pro his vera peccatorum nostrorum confessio, & bona de proximis æstimatio. Pro flagitiis & facinoribus, quæ vetustas est corporis, assumatur continentia & innocentia, ut scilicet contrariis virtutibus contraria vitia depellantur. Hanc supra dictam renovationem facit Christus habitans in nobis per fidem, sicut ipse ait f: *Ecce nova facio omnia.* Unde & ad sponsam loquitur in Canticis g: *Pone me ut signaculum super eor tuum, ut signaculum super brachium tuum.* f Esa. 44. c g Cant. 8. b
 Habitans igitur in corde est sapientia, habitans in ore veritas, habitans in corpore justitia.

S E R M O L X X.

De vigilantia & sollicitudine curandæ salutis.

Speculum facti sumus mundo, & Angelis & hominibus a. Ita a I. Cor. 4. b
 plane

Xxxx 3.